LAPSEN TUONTI- JA HAKUTILANTEISSA TAPAHTUVA KASVATUSKUMPPANUUS

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Sosiaalialan koulutusohjelma

Hämeenlinna, syksy 2014

Paula Vihonen

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

HÄMEENLINNA
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagoginen kasvatus

Tekijä Paula Vihonen **Vuosi** 2014

Työn nimi Lapsen tuonti- ja hakutilanteissa tapahtuva kasvatuskumppanuus

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää eteläpirkanmaalaisen päiväkodin työntekijöiden näkökulmia lapsen tuonti- ja hakutilanteissa tapahtuvalle kasvatuskumppanuudelle. Kasvatuskumppanuutta tarkasteltiin sen merkityksen, nykyisen toteutumisen ja kehittämisehdotusten kautta.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Tutkimusaineisto kerättiin yksilöhaastattelujen kautta haastattelemalla neljää päiväkodin työntekijää. Aineiston analyysi toteutettiin teemoittelun avulla. Tutkimuksen taustateoriana käsiteltiin varhaiskasvatusta ja päivähoitoa yleisellä tasolla, Bronfenbrennerin ekologista teoriaa sekä kasvatuskumppanuutta ja vuorovaikutusta kasvatuskumppanuudessa.

Haastatteluissa saatujen tulosten perusteella lapsen tuonti- ja hakutilanteissa tapahtuvalla kasvatuskumppanuudella on suuri merkitys. Nämä tilanteet ovat pohja työntekijöiden ja vanhempien väliselle yhteistyölle. Päivittäiset kohtaamiset vanhempien ja työntekijöiden kesken lisäävät myös keskinäistä luottamusta. Kasvatuskumppanuus tuonti- ja hakutilanteissa toteutuu hyvin. Perusteluna tälle oli sosiaalinen työyhteisö, jossa pidettiin toimivaa kasvatuskumppanuutta tärkeänä osana varhaiskasvatusta.

Aineistosta nousi esiin myös kehittämisehdotuksia. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen voitaisiin huomioida työvuorollisesti, eli päiväkodin työntekijät sijoitettaisiin joko aamu- tai iltapäiväpainotteisesti niin, että yksi työntekijä voitaisiin irrottaa keskustelemaan rauhassa vanhempien kanssa. Lapsen tuonti- ja hakutilanteiden tulisi olla tilanteita, joissa työntekijä kohtaa aidosti vanhemmat ja keskustelee heidän kanssaan.

Avainsanat varhaiskasvatus, päivähoito, kasvatuskumppanuus, vuorovaikutus

Sivut 29 s. + liitteet 1 s.

HAMK
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

ABSTRACT

HÄMEENLINNA
Degree Programme in Social Services
Sociopedagogical Education

Author Paula Vihonen **Year** 2014

Subject of Bachelor's thesis Partnership in early education in drop off and pick up situations

ABSTRACT

The purpose of this thesis was to find out daycare staff's views about partnership in early education in situations, where a child is either brought to or picked up from daycare. The study was accomplished in a daycare centre located in southern Pirkanmaa. The thesis examined the partnership in early education from the aspects of importance, present state and development suggestions.

The thesis was accomplished as a qualitative research. The material for the research was collected by interviewing four daycare employees. The analysis of the material was done by using different themes. The background theories in the research pertain to early education and daycare in general, Bronfenbrenner's ecological systems theory, partnership in early education and interaction in partnership in early education.

The partnership in early education in these drop off and pick up situations is very important according to the interviews. The situations are a foundation to cooperation between employees and parents. Daily encounters also increase the mutual trust. Partnership in early education is successfully carried out in these situations due to a social working community, which considers partnership in early education a vital aspect of early education.

The interviews also yielded development proposals. The partnership in early education could be considered when making the shift plans: there would be more employees either in the mornings or afternoons in order that one employee could take time and focus on meeting and talking with the parents. When dropping off or picking up their children from daycare the parents should have a chance to have unhurried and genuine encounters with the staff.

Keywords early education, daycare, partnership in early education, interaction

Pages 29 p. + appendices 1 p.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO ... 1

2 VARHAISKASVATUS KÄSITTEENÄ ... 1

2.1 Varhaiskasvatuksen tavoitteet ... 2
2.2 Varhaiskasvatuksen arvot ... 2
2.3 Varhaiskasvatuksen laatu ... 3
2.4 Päivähoito ... 4

3 BRONFENBRENNERIN EKOLOGINEN TEORIA ... 4

3.1 Ympäristön rakentuminen ja merkitys ... 5
3.2 Ekologinen teoria ja kasvatuskumppanuus ... 5

4 KASVATUSKUMPPANUUS ... 6

4.1 Tärkeät periaatteet kasvatuskumppanuudessa ... 7
4.2 Työntekijän kasvatustietoisuus kasvatuskumppanuudessa ... 8

5 VUOROVAIKUTUS KASVATUSKUMPPANUUDESSA ... 9

5.1 Hyvän vuorovaikutuksen edellytykset ... 9
5.1.1 Vuorovaikutusvastuu ... 10
5.1.2 Hyvä tahto ja välittäminen ... 10
5.1.3 Kunnioitus ... 10
5.1.4 Vastuu omista ajatuksista, tunteista ja teoista ... 11
5.1.5 Kuuleminen ja ymmärtäminen ... 11
5.1.6 Rehellisyys ... 12
5.2 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen ... 12
5.2.1 Tutustumiskäynti ja aloituskeskustelu ... 12
5.2.2 Lapsen tutustumisvaihe ... 13
5.2.3 Lapsen tuonti- ja hakutilanteet ... 13
5.2.4 Erityisen tuen tilanteet ... 14

6 AIEMMAT TUTKIMUKSET ... 14

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS ... 15

7.1 Tutkimuksen tarkoitus, tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset ... 15
7.2 Laadullinen tutkimus ... 16
7.3 Aineiston hankinta ... 16
7.4 Aineiston analyysi ... 18
7.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus ... 18

8 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET ... 19

8.1 Kasvatuskumppanuuden merkitys työntekijöille ... 19
8.2 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen työntekijöiden työssä ... 21
8.3 Kasvatuskumppanuuden kehittäminen tuonti- ja hakutilanteissa ... 22
8.4 Johtopäätökset ... 23

9 POHDINTA 25
9.1 Tulosten pohdinta 25
9.2 Opinnäytetyöprosessin pohdinta 26
LÄHTEET 28
Liite 1 HAASTATTELUKYSYMYKSET

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheen valintavaiheessa olin varma siitä, että haluan tehdä opinnäytetyön liittyen varhaiskasvatukseen. Idean kasvatuskumppanuudesta sain siitä, että se on tällä hetkellä ajankohtainen aihe päiväkodeissa. Kuitenkin kokemukseni mukaan se saattaa olla melko hankala käsite varhaiskasvatuksen ammattilaisille, mutta erityisesti lasten vanhemmille.

Kasvatuskumppanuudesta yleisellä tasolla on tehty jonkin verran tutkimuksia, joten päätin rajata tutkimukseni juuri lapsen tuonti-ja hakutilanteisiin. Halusin tehdä tutkimukseni alusta alkaen juuri työntekijöiden näkökulmasta. Suurin osa kasvatuskumppanuudesta tehdyistä opinnäytetöistä keskittyy vanhempien näkökulmaan. Opinnäytetyön aiheen valitsin jo helmikuussa 2013, mutta varsinainen tekeminen alkoi maaliskuussa 2014.

Opinnäytetyössä on tarkoitus selvittää, millaisia näkökulmia päiväkodin työntekijöillä on lapsen tuonti-ja hakutilanteissa tapahtuvalle kasvatuskumppanuudelle. Tutkimus toteutettiin haastattelemalla neljää eri työntekijää. Haastattelussa keskityttiin tuonti- ja hakutilanteissa tapahtuvan kasvatuskumppanuuden merkitykseen, nykyiseen toteutumiseen sekä sen kehittämiseen.

Tavoitteenani opinnäytetyössä on tehdä siitä hyödyllinen tutkimus työelämää varten. Tärkeää on tietysti myös se, että olen itse tyytyväinen työhöni. Tutkimukseni aihe on hyvin ajankohtainen ja tärkeä, koska täysin samasta aiheesta ei vielä tutkimusta ole tehty.

Opinnäytetyöni aloitan tutkimukseni aiheeseen liittyvällä teoriaosuudella. Teoriaosuudessa käsittelen varhaiskasvatusta, Bronfenbrennerin ekologista teoriaa, kasvatuskumppauutta sekä vuorovaikutusta kasvatuskumppanuudessa. Sen jälkeen on vuorossa itse tutkimusosuus, jossa avaan työni tutkimuskysymykset, sekä aineistonkeruuta ja aineistonanalyysiä. Tämän jälkeen kerron tutkimukseni tulokset. Tulosten jälkeen esittelen johtopäätökset. Työn lopuksi pohdin koko opinnäytetyöprosessia.

2 VARHAISKASVATUS KÄSITTEENÄ

Tässä luvussa avataan varhaiskasvatusta yleisellä tasolla. Aluksi kerrotaan siitä, mitä se käsitteenä tarkoittaa. Sen jälkeen kerrotaan varhaiskasvatuksen tavoitteista, arvoista sekä laadusta. Lopuksi avataan päivähoitoa, ja sen merkitystä varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatus käsitteenä on tärkeää ymmärtää, koska se toimii johdatteluna opinnäytetyön varsinaiseen aiheeseen, eli kasvatuskumppanuuteen.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen eri elämänpiireissä tapahtuvaa toimintaa, jonka tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Vanhempien sekä kasvatuksen ammattilaisten yhteistyö on tärkeää, jotta perheiden ja kasvattajien yhteinen kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta suotuisan kokonaisuuden. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.)

Yhteiskunnan järjestämä varhaiskasvatus koostuu hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta, jotka yhdessä muodostavat kokonaisuuden. Toiminta on tavoitteellista ja suunnitelmallista, jossa lapsen omaehtoisella leikkimisellä on suuri merkitys. Varhaiskasvatusta järjestetään valtakunnallisten linjausten mukaisesti varhaiskasvatuspalveluissa. Niistä keskeisimpiä ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä avoin toiminta. Varhaiskasvatuspalveluja voivat tuottaa kunnat, järjestöt, seurakunnat sekä yksityiset palveluntuottajat. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.)

2.1 Varhaiskasvatuksen tavoitteet

Varhaiskasvatuksessa tavoitteita voidaan ilmaista prosessi- sekä päätekäyttäytymistavoitteina. Prosessitavoitteella tarkoitetaan sitä, että tavoitteet on asetettu pitkälle ajanjaksolle ja ne toteutuvat pitkän aikavälin kuluessa. Esimerkkinä tästä on lapsen tunne-elämän kehittyminen, sillä se tapahtuu vähitellen. Päätekäyttäytymisen tavoitteet taas voidaan saavuttaa jo yhden kasvatustapahtuman yhteydessä, esimerkiksi kengännauhoja sitoessa. (Häkkä, Kuokkanen & Virolainen 2014, 32.)

Päivähoidon kasvatustavoitekomitea ei ole erotellut toisistaan kasvatuksen tavoitteita, sisältöjä ja menetelmiä. Kuitenkin lakiin lasten päivähoidosta lisättiin vuonna 1983 kasvatustavoitepykälä. Pykälässä sanotaan, että päivähoidon tulee omalta osaltaan tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa sekä suotuisa kasvuympäristö. Päivähoidon tulee edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä ja uskonnollista kasvatusta. Päivähoidon tulee myös tukea lapsen kasvua yhteisvastuuseen sekä elinympäristön vaalimiseen. (Häkkä ym. 2014, 33.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista koko maassa. Tavoitteena on myös ohjata varhaiskasvatuksen sisällöllistä kehittämistä, sekä luoda edellytyksiä varhaiskasvatuksen laadun edistämiselle. Perusteiden mukaan moniammatillista yhteistyötä sekä varhaiskasvatushenkilöstön ammatillista tietoisuutta on lisättävä. Lisäksi tärkeää on lisätä vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksen palveluissa. Vanhempien osallistuminen päivähoitoon on lisääntynyt, mutta heitä voisi ottaa vieläkin enemmän mukaan arkipäivän käytänteiden suunnitteluun. Varhaiskasvatuksen sisällöt rakentuvat kuuteen orientaatioalueeseen, jotka muodostavat kokonaisuuden. Varhaiskasvatussuunnitelmassa mainitut orientaatioalueet ovat matemaattinen, luonnontieteellinen, historiallis-yhteiskunnallinen, esteettinen, eettinen sekä uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio. (Häkkä ym. 2014, 33–34,133.)

2.2 Varhaiskasvatuksen arvot

Suomessa varhaiskasvatuksen arvopohja perustuu kansainvälisiin lapsen oikeuksia määritteleviin sopimuksiin sekä kansallisiin säädöksiin. Lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen arvoista tärkein on lapsen ihmisarvo.

Lasta ei saa syrjiä, ja hän ansaitsee tasa-arvoista kohtelua. Lapsen etu on poikkeuksetta tärkeintä, lapsella on oikeus elämään sekä täysipainoiseen kehittymiseen. Lapsen oikeuksiin kuuluu myös lapsen mielipiteen huomioon ottaminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.)

Varhaiskasvatustoiminta perustuu myös erilaisiin periaatteisiin. Lapsella on oikeus turvallisiin ihmissuhteisiin, kasvuun, kehitykseen sekä oppimiseen. Myös ympäristön tulee olla turvattu ja terveellinen, jossa lapsi voi toimia monipuolisesti. Lapsella on oikeus tulla kuulluksi ja ymmärretyksi hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Lapsi voi saada tarvitsemaansa erityistä tukea, jos tarve vaatii. Lapsella on aina myös oikeus omaan kulttuuriin, äidinkieleen tai katsomukseen. (Varhaiskasvatussuunnitelma perusteet 2005.)

2.3 Varhaiskasvatuksen laatu

Laadukkaan päivähoidon toteutumisen lähtökohtana voidaan pitää sitä, miten jokainen eri toimija ymmärtää oman perustehtävänsä, ja miten toteutuu käytännössä hyvä hoito, kasvatus ja opetus. Päivähoidon työntekijät ovat laadun kannalta tärkeässä asemassa. Laadullisen varhaiskasvatuksen toteuttaminen voidaan nähdä prosessina, jossa työntekijät pyrkivät yhdessä ymmärtämään tärkeimmän tehtävän työssään. Perustehtävää pohtiessaan työntekijälle syntyy halu arvioida omaa toimintaansa. Työtiimin jäsenet pyrkivät yhdessä luomaan yhteistä ymmärrystä sen suhteen, mikä työssä on arvokasta ja miten se voidaan saavuttaa. Työn perustehtävän ymmärtäminen, oman toiminnan arviointi ja yhteinen ymmärrys asioista ovat toiminnan lähtökohtana, kun toteutetaan laadukasta varhaiskasvatusta. (Häkkä ym. 2014, 131.)

Vanhemmille on tärkeää, että päiväkodin työntekijät ovat turvallisia ja luotettavia aikuisia. Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus keskustella päiväkodin työntekijöiden kanssa lapsen hyvästä hoidosta. Työntekijöiden tehtävänä onkin rohkaista vanhempia puhumaan päiväkodin käytäntöihin liittyvistä mahdollisista huolista. Vanhempien suhtautumisessa asioihin tunteet vaikuttavat päätöksentekoon enemmän, kun taas päiväkodin työntekijät suhtautuvat asioihin paljon objektiivisemmin johtuen ammattilaisen näkökulmasta. Vanhempien kiireettömään kuuntelemiseen ja tukemiseen tulisi aina löytyä aikaa. (Häkkä ym. 2014, 132.)

Lapsen näkökulmasta laadukas päivähoito on pysyvää hyvää oloa ja turvan tunnetta. Turvallinen ympäristö antaa lapselle mahdollisuuden olla oma itsensä ja purkaa tunteitaan. Kuten vanhemmillekin, myös lapsille on tärkeää että päiväkodin työntekijät ovat turvallisia ja luotettavia. Päivähoidon käytänteiden muotoutumisessa lapsi on riippuvainen sekä vanhemmista että päiväkodin työntekijöistä. (Häkkä ym. 2014, 132.)

Laadukas päivähoito ei ole toimintaa, joka on mekaanista tai tuloksia esittelevää. Sen sijaan se on aitoa lasten kohtaamista kiireettömässä ilmapiirissä, jossa lapselle tarjotaan mahdollisuus oppia yrittämisen ja erehtymisen kautta. Välittämisen kulttuurin ylläpito on välttämätöntä hyvälle päivähoidolle. Päiväkodin työntekijöillä on tuntuma lasten tarpeisiin, ja lapset

voivat turvautua työntekijöihin tarpeidensa ja huoliensa kanssa. (Häkkä ym. 2014, 133.)

2.4 Päivähoito

Lain mukaan lasten päivähoidolla tarkoitetaan lapsen hoidon järjestämistä päiväkotihoitona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Päivähoidon tavoitteena on tukea hoidossa olevien lasten koteja kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Päivähoidon velvollisuutena on tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet. Lisäksi päivähoidon on järjestettävä lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa sekä lapsen lähtökohdat huomioon ottava kasvuympäristö. (Laki lasten päivähoidosta 18.5.1990/451:1 §.)

Päivähoitopalvelut ovat tärkeä osa suomalaisten lapsiperheiden elämää, sillä valtaosa lapsista käy päivähoidossa ennen kouluun siirtymistä. Vuonna 1973 luodun päivähoitolain syntyyn vaikutti vahvasti tasa-arvoajattelu sekä vaatimus naisten oikeudesta työelämään. Samalla yhteiskunta otti osavastuun lapsen hoito- ja kasvatustehtävästä. 1990– luvulla lapsille määriteltiin subjektiivinen oikeus päivähoitoon. Samalla päivähoito sai yhä enemmän kasvatuksellista ja opetuksellista roolia. Lainsäädäntö siis painotti enemmän päivähoidon merkitystä lapsen kehityksessä. (Alasuutari 2004, 68–69.)

Kaikissa eri päivähoitomuodoissa on päätavoitteena tukea lasten kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä yhdessä vanhempien kanssa. Tavoitteena on myös havaita mahdollisimman varhain lapsen kehitysviivästymiä ja -häiriöitä, sekä ennaltaehkäistä ja hoitaa niitä. Leikkien, satujen, liikunnan ja muiden työtapojen tavoitteena on onnistumisten ja elämysten kautta tukea lapsen itsetuntoa ja auttaa lasta löytämään vahvuutensa. (Häkkä ym. 2014, 253.)

3 BRONFENBRENNERIN EKOLOGINEN TEORIA

Ekologisen teorian lähtökohtana on oletus kehityksen tapahtumisesta yksilön ja ympäristön välisenä vuorovaikutuksena. Varhaiskasvatuksen näkökulmasta voidaan ajatella niin, että vuorovaikutuksessa on kyse kasvatuksellisista tapahtumista, jotka toteutuvat kehittyvän, kasvavan ja kasvatettavan yksilön ja kasvattajapersoonien tai – yhteisöjen välillä. Ekologinen teoria auttaa ymmärtämään eri ympäristötasojen merkityksen niin kehityksen kuin kasvatuksen prosessissa. (Karila, Kinos & Virtanen 2001, 204–205.)

Teoria ei kohdennu psykologisiin prosesseihin kuten ajatteluun, motivaatioon tai oppimiseen. Kiinnostuksen kohteena teoriassa on näiden prosessien sisältö, eli mitä ajatellaan, toivotaan tai tiedetään. Lisäksi teoriassa käsitellään sitä, miten nämä muuntuvat yksilön ja ympäristön välisessä vuorovaikutuksessa. Teorian mukaan kehitys on kestävää muutosta tavassa, jolla henkilö käsittää ja käsittelee ympäristöään. Kehitykseen liittyvällä

muutoksella on jatkuvuutta sekä ajan että paikan suhteen. Tämä muutos tapahtuu sekä kehittyvän käsityksissä että toiminnassa. Ekologisesta teoriasta nousee kolme tärkeää näkemystä esille. Kehittyvä persoona on kasvava, dynaaminen kokonaisuus, joka myös itse osallistuu ympäristönsä rakentamiseen. Vuorovaikutus on molemminpuolista kehittyvän yksilön ja ympäristön välillä. Kehityksen kannalta olennainen ympäristö laajenee lähiympäristöjen välisiin suhteisiin sekä laajempiin ulkopuolisiin ympäristövaikutuksiin. (Karila ym. 2001, 205–206.)

3.1 Ympäristön rakentuminen ja merkitys

Bronfenbrennerin ekologisessa teoriassa ympäristön ajatellaan koostuvan sisäkkäin rakennetuista järjestelmistä, joita Bronfenbrenner kutsuu mikro-, meso-, ekso- ja makrosysteemeiksi. Mikrosysteemillä tarkoitetaan välitöntä ympäristöä, jossa kehittyvä yksilö on vuorovaikutuksen aktiivinen osapuoli. Esimerkkeinä mikrosysteemeistä ovat esimerkiksi lapsen koti, päivähoitopaikka ja kaveripiiri. Nämä mikrosysteemit koostuvat toiminnoista, rooleista sekä ihmisten välisistä suhteista. Olennaista mikrosysteemissä on se, miten kehittyvät yksilöt kokevat nämä lähiympäristönsä piirteet. Kasvun ja kehityksen kannalta tärkeää on yksilöiden tilanteille ja olosuhteille antamat merkitykset. (Karila ym. 2001, 207–208.)

Mesosyteemi muodostuu, kun yksilö kohtaa toisen mikrosysteemin. Tästä esimerkkinä on tilanne, kun lapsi aloittaa päivähoidon kodin ulkopuolella. Tätä kehityksen kannalta tärkeää siirtymävaihetta kutsutaan ekologiseksi siirtymäksi. Teorian mukaan mesosysteemillä voi olla kehitykselle yhtä tärkeä merkitys kuin mikrosysteemissä olevilla tapahtumilla. (Karila ym. 2001, 208–209.)

Eksosysteemeiksi kutsutaan ympäristöjä, joihin kehittyvä yksilö ei ota aktiivisesti osaa. Eksosysteemit ovat kehittyvän yksilön lähiympäristöä laajempia, joiden vaikutus kehitykseen tapahtuu välillisesti. Esimerkkinä eksosysteemistä ovat lapsen vanhempien työolosuhteet. (Karila ym. 2001, 209.)

Teoriassa neljäs ympäristötaso on nimeltään makrosysteemi. Makrosysteemi perustuu siihen, että eri yhteiskuntien, kulttuurien ja alakulttuurien sisällä toimintoja organisoidaan samalla tavalla. On kuitenkin hyvä ottaa huomioon yhteiskuntien sisällä tapahtuva eriytyminen, joka mahdollisesti vaikuttaa kehitykseen. Esimerkkinä perheiden matala tai korkea sosioekonominen asema voi yhteiskunnan sisällä tuottaa erilaista kehityspotentiaalia. Toisaalta taas samaan sosioekonomiseen asemaan kuuluvilla perheillä kehitys on samankaltaista. (Karila ym. 2001, 209.)

3.2 Ekologinen teoria ja kasvatuskumppanuus

Marjo Iso-Kuusela (2008) kertoo pro gradu -tutkielmassaan, että ekologisesta kasvatusteoriasta löytyy monenlaisia yhteyskohtia kasvatuskumppanuuden kanssa. Ensinnäkin kasvatuskumppanuus yhdistää kaksi lapselle tärkeää mikrotasoa, toisin sanoen lapsen vanhemmat ja päiväkodin työnte-

kijät. Lapsen kehityksen kannalta näiden tasojen yhteistyö on välttämätöntä.

Ekologisessa teoriassa toimintaympäristöjen sijoittuminen samalle systeemitasolle ei ole pysyvää. Erilaiset elämänmuutokset sekä kasvu ja kehitys voivat saada aikaan toimintaympäristön siirtymisen toiselle tasolle. Tällaisesta esimerkkinä voi olla esimerkiksi lapsen meneminen kouluun. Vanhemman sisaruksen koulu, joka on ennen ollut nuoremmalle eksosyteemi, muuttuukin nuoremman omaksi kouluksi eli yhdeksi hänen mikrosysteemiksi. Juuri siirtymävaiheissa kasvatuskumppanuus on erityisen tärkeää. Se auttaa lasta siirtymään tasolta toiselle aikuisten tukiessa toisiaan. (Iso-Kuusela 2008.)

4 KASVATUSKUMPPANUUS

Käsitteellä kasvatuskumppanuus tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Se edellyttää luottamusta, tasavertaisuutta ja kunnioitusta vanhempien ja työntekijöiden välillä. Vanhemmilla on kuitenkin aina lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja –vastuu. Työntekijöillä taas on koulutuksen kautta saatu ammatillinen tieto ja osaaminen sekä vastuu kasvatuskumppanuuden luomisesta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.)

Kasvatuskumppanuutta määrittää neljä lähtökohtaa. Kulttuuriset arvot vaikuttavat yhteistyöhön, eli millaiset arvot ja roolit perheen sisällä vallitsevat ja millaisia ovat niihin liittyvät odotukset. Toiseksi kasvatuskumppanuutta määrittää perheen elämän todellisuus, se miten perhe kokee elämänsä ja millainen tilanne perheellä on. Kolmanneksi yhteistyötä määrittävät päiväkodin organisaatiomalli sekä päiväkodin arvot. Kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen vaikuttaa myös henkilökunnan ammatillinen pätevyys, ovatko esimerkiksi henkilökunnan työtavat kasvatuskumppanuutta tukevia. (Häkkä ym. 2014, 37.)

Kasvatuskumppanuus lähtee aina lapsen tarpeista sekä lapsen edun toteuttamisesta. Sen tavoitteena onkin, että lapsi tulee kokonaisvaltaisesti nähdyksi, ymmärretyksi ja kannatelluksi. Tärkeää on keskittyä siihen, mitä ja miten lapselle puhutaan. (Kaskela & Kekkonen 2006, 17.)

Kasvatuskumppanuutta voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta. Kumppanuutta voidaan pitää suhteena, mikä muodostuu vanhemman ja työntekijän välille, kun lapsi aloittaa päivähoidon. Kasvatuskumppanuudessa on kysymys suhteiden synnyttämisestä sekä niiden ylläpitämisestä. Vanhemmat odottavat päivähoidon työntekijöiltä, että he ovat vanhempiin yhteydessä ja luovat kontaktin lapseen. Lisäksi vanhemmat odottavat työntekijöiltä valmiuksia keskustella heidän kanssaan vanhemmuuteen liittyvistä kysymyksistä. Yksi kasvatuskumppanuuden tavoitteista onkin luoda suhteita, joissa toimii kunnioitus, kuuleminen sekä luottamus vastavuoroisesti. (Kekkonen 2012.)

Kasvatuskumppanuuden tarkoituksena on tuoda koti ja päivähoito lähelle toisiaan. Päivähoidon työntekijä asettuu kumppanuudessa vanhemman rinnalle. Lähtökohtana on se, että vanhemmat ovat vastuussa lapsen kasvatuksesta kotona, työntekijät taas silloin kun lapsi on päivähoidossa. Työntekijän ja vanhemman kumppanuus luo lapselle tunteen siitä, että hänelle tärkeät aikuiset puhaltavat yhteen hiileen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 20–21.)

Yksi kasvatuskumppanuuden tavoitteista on tunnistaa herkästi ja mahdollisimman varhain mahdollinen tuen tarve jollakin kasvun, kehityksen tai oppimisen alueella. Tällöin perheen kanssa täytyy luoda yhteinen toimintastrategia lapsen tukemiseksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005). Ihanteellinen tilanne olisi, jos vanhempi ja työntekijä voisivat yhteistyösuhteessaan ilmaista välittömän huolen lapsista. Myönteisen ilmapiirin pitäminen on kuitenkin tärkeää etenkin ongelmatilanteissa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 18.)

4.1 Tärkeät periaatteet kasvatuskumppanuudessa

Vuoropuhelussa yksi olennaisimmista asioista on kuuntelu ja toisen kuuleminen. Kuulevassa suhteessa asetutaan kuulemaan toisen ihmisen puhetta ja ajatuksia. Se vaatii aina läsnäoloa sekä keskittymistä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32.)

Kuuntelijan tulee luoda turvallinen ja positiivinen ilmapiiri, jotta kuunteleminen onnistuu. Kuunteleminen saattaa olla joskus riskin ottamista, sillä se vaatii erilaisten tunteiden sietämistä. Kuuntelijalla täytyy siis olla halua ja uskallusta ottaa vastaan se, mitä toinen haluaa sanoa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32.)

Kasvatuskumppanuuden kannalta juuri lapsen tuonti- ja hakutilanteet ovat otollisia hetkiä vastavuoroiselle kuuntelulle. Kuulluksi tuleminen on aina eheyttävää. Juuri sen vuoksi se on kasvatuskumppanuuden olennainen osa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32–34.)

Toisen ihmisen kunnioitus on toisen ihmisen arvostamista ja hyväksymistä. Kunnioittavan suhteen luominen voi olla haaste tilanteissa, joissa kohdataan erilaisuutta. On helpompaa hyväksyä ajatukset ja toimintamallit, jotka ovat itselle tuttuja ja hyväksi koettuja. Kuuntelemisen avulla voidaan kuitenkin oppia ymmärtämään myös erilaisuutta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34.)

Luottamus rakentuu kuulemisesta ja kunnioituksesta. Luottamuksen syntyminen vie aina oman aikansa. Päiväkodissa vanhempien luottamus työntekijöihin rakentuu työntekijän ja lapsen välisestä suhteesta. Työntekijän suhde lapseen herättää vanhemmissa luottamusta lapsen hyvästä hoidosta. Vanhemmille on myös tärkeää saada mahdollisuus vaikuttaa lapsensa hoitoon ja kasvatukseen liittyviin asioihin. Arkinen vuoropuhelu työntekijän ja vanhemman välillä luo perustan luottamukselle. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.)

Ihmisten aikaisemmat kokemukset vaikuttavat luottamuksen syntyyn. Se on myös hyvin yksilöllistä, miten kauan luottamuksen syntyminen kestää. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena onkin luoda luottamuksellinen ilmapiiri työntekijöiden ja vanhempien välisessä kanssakäymisessä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.)

Dialogisuus on keskustelua, jossa ei valita puolta. Dialogi on taitoa ajatella, puhua ja toimia yhdessä. Dialogin tarkoituksena on luoda yhteistä ymmärrystä. Kasvatuskumppanuuden kannalta on tärkeää luoda vanhemman ja työntekijän välille hyvä keskusteluilmapiiri. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38.)

Dialogin toteutumisen kannalta tärkeää on kuuleminen. Vuoropuhelua voi syntyä ainoastaan silloin, kun toista osapuolta kuullaan. Dialogiseen vuoropuheluun voi kuulua myös eri mieltä olemista, sekä suorapuheisuutta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38.)

4.2 Työntekijän kasvatustietoisuus kasvatuskumppanuudessa

Päiväkodin kasvatustilanteissa työntekijät ja vanhemmat luovat yhteistä ymmärrystä ja tulkintaa lapsen kasvu-ja kasvatustapahtumasta nykyiseen lisäksi menneisyydestä, eli omasta kasvuhistoriasta käsin. Työntekijän oma elämäntarina sekä häneen sisäistyneet kasvatuskäsitykset ovat aina läsnä kaikessa työntekijän ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa. Työntekijällä on luonnollisesti koulutuksen ja kokemuksen kautta saatua osaamista, mutta hänen elämäkerralliset ainekset sekä tapa olla vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa vaikuttavat työntekijän asiantuntijuuteen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 27–28.)

Kasvatuksen kulttuuriset arvot ilmenevät vanhempien ja työntekijöiden kasvatustietoisuutena. Vanhemmat ja työntekijät yhdessä keskustelevat ja rakentavat yhteistä ymmärrystä kasvatuspäämäärien, arvojen, menetelmien sekä ihmiskäsityksen pohjalta. Kasvatustietoisuuden syntyessä työntekijän kyky havainnoida ja ymmärtää omien arvojensa sekä toimintansa motiiveja vahvistuu. Työntekijä siis oppii arvioimaan oman toimintansa liittymäkohtia omaan ammatilliseen ja henkilökohtaiseen kasvuhistoriaansa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 28.)

Päiväkodin työntekijöiden haasteena on irrottautua omasta historiasta nousevista näkemyksistä ja ennakoivista mielikuvista. Tämä olisi kuitenkin tärkeää, jotta vanhempien näkemykset ja tulkinnat tulisivat kuulluksi ja otetuksi huomioon. Työntekijän tehtävänä on ottaa vanhempien oma tieto yhteisen keskustelun pohjaksi. Näin vanhempien puhe lapsesta tulisi kuulluksi ja arvostetuksi. (Kaskela & Kekkonen 2006, 28.)

Ammatillisessa vuorovaikutuksessa työntekijän tulee olla tietoinen itsestään nousevista tunteista ja sietää niitä, kuitenkaan menettämättä yhteyttä keskustelukumppaniin. Lastenkasvatustyössä työntekijän kokemukset, ajatukset ja tunteet ovat aina läsnä tavalla tai toisella. Päiväkodin työntekijöiden on siis hyödyllistä päästä omia lähelle omia kasvu- ja elämänkokemuksiaan. Kasvatuskumppanuuden rakentumisessa on tärkeää, että työn-

tekijä osaa erottaa oman elämäntarinansa vanhempien omista elämäntarinoista sekä tietoisella että emotionaalisella tasolla. Tällainen kasvatustietoisuus syventää työntekijän omaa ammatillista identiteettiä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 28–29.)

5 VUOROVAIKUTUS KASVATUSKUMPPANUUDESSA

Vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten välinen vuorovaikutus on keskeinen osa päivähoidon toimintaa. Vuorovaikutuksessa kohtaavat päiväkodin ja perheen lasta, lapsuutta ja kasvatusta koskevat ajattelutavat. Näitä kehystävät yleisemmin yhteiskunnassa vallitsevat käsitykset kasvatuksesta. (Karila, Alasuutari, Hännikäinen, Nummenmaa & Rasku-Puttonen 2006, 49.)

Vuorovaikutustaitojen näkeminen ammattitaitona on melko uusi asia kasvatustyössä. Vuorovaikutustaitojen osaamisen välttämättömyys on laajentunut lasten kohtaamisesta vanhempien, työtovereiden sekä muiden yhteistyötahojen päivittäiseen kohtaamiseen. Vastuu vuorovaikutuksesta on aina ammattilaisella. (Kiesiläinen 1998, 19–29.)

Vanhempien ja päivähoidon työntekijöiden vuorovaikutussuhde on tärkeä lapsen kehityksen kannalta. Toimiva vuorovaikutus kodin ja päiväkodin välillä yhdistää lapselle tärkeitä kasvuympäristöjä. Vuorovaikutussuhde tuo vanhemmille ja työntekijöille uusia näkökulmia lapsen kehityksestä ja kasvatuksesta. (Karila ym. 2006, 91.)

5.1 Hyvän vuorovaikutuksen edellytykset

Hyvä vuorovaikutus edellyttää tiettyjen asenteiden toteutumista. Asenteeseen kuuluu aina jokin idea tai ajatus. Lisäksi siihen täytyy liittyä tunne asian tärkeydestä, ja sen täytyy toteutua käytännössä jollakin tavalla. Työyhteisössä tulisikin miettiä tarkkaan niitä asenteita, joiden varassa työtä tehdään. (Kiesiläinen 1998, 79.)

Keskeiset vuorovaikutustermit kasvatuskumppanuuden saralla ovat dialogit sekä dialogisuus. Dialogilla tarkoitetaan kaksinpuhelua, keskustelua sekä vuoropuhelua. Se toteutuu keskustelussa, kommunikaatiossa ja vuorovaikutuksessa. Dialogissa ei ole tarkoitus ratkaista ongelmia, vaan luoda uutta tulkintaa yhdessä. Dialogisuudella tarkoitetaan vuorovaikutusta ja suhteita, joissa dialogi tapahtuu. Sitä on alettu tutkimaan ja hyödyntämään lapsi- ja perhepalveluissa. Sillä tavoitellaan tasa-arvoisempaa, vuorovaikutteisempaa tapaa selviytyä asiakastilanteista. Dialogisia vuoropuheluja on käytetty moniammatillisten tiimien sekä perheiden ja palvelujen vuoropuheluissa. (Kekkonen 2012.)

Kiesiläisen (1998, 79–80) mukaan asenteiden yläpuolella ovat arvot ja ihanteet. Arvoja ei voi toteuttaa sellaisenaan, mutta ne ohjaavat vuorovaikutuksessa tiettyyn suuntaan. Arvojen on heijastuttava työn tavoitteissa ja toteuttamisessa. Ammatillisen vuorovaikutuksen edellytyksinä voidaan pitää seuraavia asioita:

5.1.1 Vuorovaikutusvastuu

Vuorovaikutusvastuu on aina vuorovaikutuksen ammattilaisella. Ammattilaisen on siis pidettävä huolta omasta vuorovaikutuskanavastaan. Vuorovaikutuskanavalla tarkoitetaan vuorovaikutuksen ammattilaisen työvälinettä. Se on väylä, jonka avulla lähetetään ja vastaanotetaan viestejä. Kanava käsittää koko ihmisen, koska monet viestit lähetetään puheen lisäksi eleinä, ilmeinä, äänenpainoina sekä tekoina. (Kiesiläinen 1998, 39, 80.)

Varhaiskasvatuksen ammattilainen kohtaa päivittäin vanhempia, jotka ovat eri roolissa kuin hän itse. Vanhemmat ovat yksityisiä ihmisiä, joiden tehtävät ovat erilaisia kuin ammattilaisen. Molemmilla on omat lähtökohtansa yhteistyöhön, ja kuitenkin tavoitteena olisi luoda yhteisiä tavoitteita ja saavuttaa ne. Vanhempien ja ammattilaisten tehtäviä on kuitenkin vaikea erotella toisistaan, vaikka siihen paljon pyritäänkin. Vanhempien tehtävänä on kantaa päävastuu lapsestaan, mutta vuorovaikutusvastuu on kasvatuksen ammattilaisilla. Vastuu ei kuitenkaan tarkoita kodin tehtävien ottamista pois vanhemmilta. Se tarkoittaa vastuuta ainoastaan vuorovaikutuksesta, jota ammattilaiset ja perhe toteuttavat. (Kiesiläinen 1998, 80–81.)

Vuorovaikutusvastuulla on mielestäni suuri merkitys lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Päiväkodin työntekijällä on vastuu keskustelun aloittamisesta vanhempien kanssa. Työntekijän tehtävänä on rohkaista vanhempia keskustelemaan lapseen ja koko perheeseen liittyvistä asioista.

5.1.2 Hyvä tahto ja välittäminen

Hyvää tahtoa voidaan pitää pyrkimyksenä kohti yhdessä asetettuja tavoitteita. Hyvän tahdon puute näkyy useimmiten välinpitämättömyytenä ja passiivisuutena. Kasvatustyössä tämä ei kuitenkaan yleensä kohdistu lapsiin, vaan enemmänkin toiseen aikuiseen. (Kiesiläinen 1998, 82.)

Ammatillinen välittäminen kuuluu työntekijän peruseväisiin. Välittäminen ei ole sama asia kuin toisesta pitäminen erityisesti tai toisen rakastaminen. Se tarkoittaa, että on kiinnostunut toisesta ihmisestä ja jaksaa hankaluuksistakin huolimatta hoitaa suhdetta siten, että tavoitteet voidaan saavuttaa. (Kiesiläinen 1998, 82–83.)

Mielestäni tuonti- ja hakutilanteissa välittämisen merkitys korostuu. Työntekijä voi osoittaa perheestä välittämistä esimerkiksi kyselemällä kuulumisia. Kun vanhemmat huomaavat, että heistä aidosti välitetään, he myös luottavat helpommin työntekijöihin. Tällä tavalla vanhempien on helpompaa puhua vaikeistakin asioista.

5.1.3 Kunnioitus

Ammattietiikkaan kuuluu yleisesti hyväksytty ajatus, että jokainen ihminen on arvokas. Jokaisella on oikeus tulla kohdelluksi kunnioittavasti ammattilaisen taholta. Kunnioitusta ei tarvitse erikseen ansaita, eikä sitä pidä miettiä onko ansainnut kunnioituksen jonkun toisen ihmisen silmissä. Se

ei kuitenkaan tarkoita sitä, että ammattilaiset voisivat käyttäytyä miten vaan työyhteisössä, ja muiden tulisi se hyväksyä. Epäammattimaiseen käytökseen on aina puututtava. Ammattilainen puuttuu työtoverin epäammattimaiseen käytökseen aina kunnioittavasti. (Kiesiläinen 1998, 84.)

Kunnioitus helpottaa toimivan vuorovaikutussuhteen syntymistä. Kunnioitusta voidaan osoittaa puhumalla rehellisesti ja avoimesti toiselle ihmiselle. On tärkeää muistaa, että kunnioittava suhde syntyy myönteisyyden kautta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34–35.)

5.1.4 Vastuu omista ajatuksista, tunteista ja teoista

Lasten kanssa työskentelevät yhteisöt ovat usein hyvin tunnevaltaisia. Tunteet vaikuttavat voimakkaasti ihmiseen. Siksi saatetaan helposti ajatella, että se mitä ihmiselle tapahtuu, johtuu aina ulkomaailmasta. Lasten toiminnan ja olemuksen piirteet voivat vaikuttaa aikuisten yhteisöön, joka alkaa monessa suhteessa muistuttamaan lasten yhteisöä. Asioihin voidaan suhtautua tunnevaltaisesti, ja ristiriitojen selvittely voi olla hankalaa. Työyhteisössä helposti jakaudutaan niin sanottuihin kuppikuntiin, ja hyväksytyksi tulemisen tarve on melko yleistä kasvatusyhteisöissä. Toisaalta myös innostuneisuus, ilo ja toimeliaisuus ovat yleistä. Työn kohde siis vaikuttaa yhteisön piirteisiin sekä hyvässä että pahassa. (Kiesiläinen 1998, 84–85.)

Tällaiset siirtymät on hyvä tunnistaa. Jos niitä ei tunnisteta, on hyvin vaikeaa kantaa vastuu omista ajatuksista, tunteista ja teoista. Ammatillisuuteen kuuluu säännöllinen omien tavoitteiden ja toimien tarkastelu ja perustelu. (Kiesiläinen 1998, 85.)

5.1.5 Kuuleminen ja ymmärtäminen

Vuorovaikutusammattilaisen on opeteltava kuuntelemaan keskittyneesti huomioiden aina toisen lähtökohdat. Ammattilaisen tulee myös osata tarkistaa, mitä luulee toisen puheesta ymmärtäneensä. On olemassa paljon asioita, joiden mahdollisimman oikein ymmärtäminen on tärkeää. Tällaisissa tilanteissa ammattilaisen on oltava valppaana. (Kiesiläinen 1998, 86.)

Varhaiskasvatuksen saralla tilanteet, missä puhutaan, vaikuttavat tapaan viestiä ja vastaanottaa asioita. Lasten vanhemmat päiväkodin asiakkaina ovat altavastaajina tilanteissa, joissa viestitään työntekijän kanssa. Tämä johtuu siitä, että keskustelut vanhemman ja työntekijän välillä käydään juuri virallisessa kasvatusyhteisössä, eli päiväkodissa. Lisäksi työntekijän kasvatusalan koulutus korostaa vanhemman alistettua asemaan. Alhaalta ylöspäin on vaikea keskustella, koska se aiheuttaa altavastaajalle tunteen puolustautua. Tilanne olisi kuitenkin aivan päinvastainen, jos oltaisiin vanhemman omalla reviirillä. (Kiesiläinen 1998, 87–88.)

5.1.6 Rehellisyys

Rehellisyys on vuorovaikutuksen perusta. Ammattilaisen tulee osata erottaa, missä tilanteissa olla hienotunteinen ja missä suora. Useimmiten asioita voi myös ilmaista hienotunteisesti suoraan. Päiväkodissa tulee väistämättä eteen ongelmatilanteita, joissa joutuu pohtimaan miten asiansa esittää. Vanhemmat saattavat olla herkkiä loukkaantumaan tai suuttumaan.(Kiesiläinen 1998, 89.)

Varhaiskasvatuksen ammattilaiset ymmärtävät usein asioita eri näkökulmista kuin vanhemmat. Jos vanhempien kanssa täytyy keskustella hankalista asioista, ammattilaisen tulee pitää mielessä perustehtävä sekä perheen kanssa sovitut tavoitteet. Tavoitteena keskustelussa on hyvän vuorovaikutusyhteyden aikaansaaminen. Joskus voi kuitenkin käydä niin, että vuorovaikutusta ei saada onnistumaan. Se täytyy kuitenkin ammattilaisen hyväksyä. (Kiesiläinen 1998, 90.)

Rehellisyys vanhempien ja työntekijöiden välillä on mielestäni elinehto toimivalle vuorovaikutukselle. Lapsen päivästä kerrottaessa työntekijän on oltava rehellinen. Työntekijän ei pitäisi vähätellä negatiivisiakaan asioita, koska vanhemmilla on oikeus kuulla asiat, niin kuin ne todellisuudessa ovat. Asioiden vähättely ei millään tavalla auta lasta eikä hänen vanhempiaan. Uskon, että vanhemmat arvostavat totuutta ennemmin kuin vähättelyä, oli totuus millainen tahansa.

5.2 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Seuraavaksi käsitellään sitä, millaisissa hetkissä kasvatuskumppanuus rakentuu. Kasvatuskumppanuuden rakentuminen lähtee perheen tutustumiskäynnistä ja siitä seuraavasta perheen kanssa käytävästä aloituskeskustelusta. Hoidon aloittamisen jälkeen kasvatuskumppanuus kehittyy päivittäin arjen kohtaamisissa, eli lapsen tuonti-ja hakutilanteissa.

5.2.1 Tutustumiskäynti ja aloituskeskustelu

Kasvatuskumppanuus alkaa tutustumisesta. Tutustumiskäynti perheen luona on jatkumoa neuvolan tavalle, jossa terveydenhoitaja vierailee perheen luona. Kaikissa päiväkodeissa tutustumiskäyntiä ei kuitenkaan tehdä, vaan aloituskeskustelu voidaan toteuttaa myös päiväkodissa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41.)

Tutustumiskäynnin tavoitteena on käydä läpi lapsen päivähoidon aloitukseen liittyviä asioita. Keskustelussa käydään läpi myös perheen toiveita ja odotuksia päivähoidosta. Lähtökohtana keskustelussa on antaa perheelle puheenvuoro. Vanhemmilla saattaa olla erilaisia odotuksia ja pelkoja päivähoidon aloituksen suhteen, joista on hyvä keskustella työntekijän kanssa. Työntekijän tehtävänä onkin auttaa vanhempia valmistelemaan lapsia päivähoidon aloitukseen. Aloituskeskustelu käydään ennen kuin lapsi aloittaa päivähoidon. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41.)

Aloituskeskustelun hoitaa lapsen tuleva hoitaja joko yksin, toisen työntekijän tai päiväkodin johtajan kanssa. Aloituskeskustelu käydään aina noudattaen kasvatuskumppanuuden periaatteita. Tutustumiskäynnillä työntekijä luo pohjaa kasvatuskumppanuussuhteelle vanhempien kanssa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 42.)

5.2.2 Lapsen tutustumisvaihe

Lapsen elämäntilanne muuttuu, kun hän aloittaa päivähoidon. Lapsi alkaa rakentaa suhdetta päiväkodin työntekijöihin sekä muihin lapsiin. Lisäksi hän alkaa työstää päivittäin tapahtuvaa eroa vanhempiin. Työntekijän tehtävänä on tukea ja opastaa lasta näissä uusissa tilanteissa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 43.)

Ennen varsinaista hoidon alkua vanhemmille ja lapselle järjestetään yhteinen tutustumisjakso päivähoidossa. Lapsen on helpompi sopeutua uuteen tilanteeseen, kun siirtyminen tapahtuu vaiheittain. Aloituskeskustelussa käydyt asiat helpottavat aloitusta, kun sekä vanhemmat että työntekijät ovat saaneet tuntumaa tulevasta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 43.)

Lapsen päivähoidon aloitukseen liittyy erokokemuksen tunteita. Tunteet on tärkeä huomioida ja käsitellä niitä yhdessä lapsen kanssa. Lapsen ikävöimisestä on hyvä kertoa myös vanhemmille. Lapsen ikävää voi helpottaa monin eri tavoin, kuten tuomalla vanhempien valokuvia tai muita tavaroita päivähoitoon. (Kaskela & Kekkonen 2006, 42–43.)

5.2.3 Lapsen tuonti- ja hakutilanteet

Yhteinen keskustelu vanhemman ja työntekijän välillä tapahtuu lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Näissä keskusteluissa on myös hyvä olla lapsi mukana, jotta hän voi itse kertoa päivänsä kulusta. Kasvatuskumppanuus rakentuu prosessina koko lapsen päivähoidon ajan. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44.)

Lapsen tuonti- ja hakutilanteissa on tärkeä puhua tavanomaisista lapsen asioista että hankalimmistakin tilanteista. Vanhemmille on myös erittäin tärkeää kuulla juuri oman lapsen tekemisistä. Työntekijän kannattaakin jakaa vanhemman kanssa tapahtumia ja asioita, mitä lapsen kanssa on sattunut. Juuri ne tavalliset tekemiset ja sanomiset ovat tärkeitä vanhemman näkökulmasta. Vuoropuhelu on parhaimmillaan vastavuoroista kuulemista, jossa vanhemmat ja työntekijät jakavat tietoa lapsesta. Näistä tarinoista syntyy lapsen tuntemus. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44–45.)

Kaskela ja Kekkonen (2006, 45) muistuttavat, että työntekijän myönteinen ja avoin suhtautuminen perheeseen antaa mahdollisuuden perheen puheelle sekä tunteille. Päivittäinen vuoropuhelu helpottaa myös vaikeiden asioiden esille ottamista. Vanhemman ja työntekijän luottamuksellinen suhde on aina lapsen parhaaksi.

5.2.4 Erityisen tuen tilanteet

Lapsen tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana on vanhempien ja työntekijöiden havaintojen tarkastelu, tai jo aiemmin todettu lapsen erityisen tuen tarve. Lapsi voi tarvita tukea fyysisen, tiedollisen, taidollisen, tunne-elämän tai sosiaalisen kehityksen eri osa-alueilla. Tarve erityiseen tukeen voi syntyä myös tilanteessa, jossa lapsen kasvuolot vaarantuvat tai ne eivät turvaa hänen kasvuaan ja kehitystään. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.)

Kasvatuskumppanuuden vaalimiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota tilanteissa, joissa perheen elämäntilanne jostain syystä vaatii monipuolisempaa tukea ja apua. Erityisen tuen tilanteissa työntekijöiden haasteena on ylläpitää ja vahvistaa vanhempien luottamusta työntekijöihin. (Kaskela & Kekkonen 2006, 47.)

6 AIEMMAT TUTKIMUKSET

Tässä luvussa käsitellään aiheeseeni liittyviä aikaisempia tutkimuksia. Jokaisessa tarkastellussa tutkimuksessa tutkittiin kasvatuskumppanuuden merkitystä päiväkotien henkilökunnalle. Lisäksi niissä keskityttiin siihen, miten kasvatuskumppanuutta voitaisiin kehittää. Kaikki tutkimukset olivat laadullisia tutkimuksia.

Omassa opinnäytetyössään Viita (2013) tutki kasvatuskumppanuuden merkitystä vaasalaisissa päiväkodeissa. Työssä haluttiin selvittää, mitkä tekijät ovat tärkeitä toimivassa kasvatuskumppanuussuhteessa, ja mitkä asiat sitä hankaloittavat. Lisäksi siinä haluttiin selvittää sitä, kuinka kasvatuskumppanuutta voitaisiin kehittää arjen tilanteissa. Aineiston keruuseen käytettiin kyselylomaketta. Tulosten perusteella kasvatuskumppanuus koettiin positiiviseksi asiaksi. Tutkimuksessa kasvatuskumppanuus koettiin myös haastavaksi, johtuen esimerkiksi kiireestä, erilaisista kasvatusnäkemyksistä sekä puuttuvasta yhteisestä kielestä.

Österlundin (2013) opinnäytetyössä tutkittiin kasvatuskumppanuuden toteutumista päiväkodissa. Tavoitteena työssä oli selvittää varhaiskasvattajien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta ja sitä miten se näkyy heidän työssään. Lisäksi työssä tutkittiin, kokivatko varhaiskasvattajat kasvatuskumppanuuden merkittäväksi osaksi työskentelyään. Aineisto hankittiin teemahaastattelun avulla. Työn tulosten perusteella kasvatuskumppanuus nähtiin tärkeänä osana työtä ja sen arvioitiin toteutuvan hyvin. Sitä pidettiin tärkeänä osana laadukasta päivähoitoa. Kasvatuskumppanuudessa nähtiin myös haasteita. Haasteina mainittiin vanhempien kiire, epärealistiset odotuksen päivähoidon suhteen sekä rajan vetäminen ja ammatillisen etäisyyden säilyttäminen.

Lankila (2012) käsittelee opinnäytetyössään kasvatuskumppanuutta työntekijöiden näkökulmasta. Yksi työn tarkoituksista oli selvittää, mitä kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan. Työssä selvitettiin myös sitä, kuinka työntekijät kokivat kasvatuskumppanuuden toteutuvan päivähoidossa. Lisäksi selvitettiin työntekijöiden hyviä ja huonoja kokemuksia kasvatus-

kumppanuudesta. Aineisto tutkimukseen kerättiin kyselylomakkeiden sekä muutaman avoimen keskustelun kautta. Vastauksista käy ilmi, että kasvatuskumppanuus on tärkeä osa varhaiskasvatusta, ja se kuuluu suurena osana lapsen elämään. Vastausten perusteella ammattitaitoista henkilökuntaa pidettiin tärkeänä toimivan kasvatuskumppanuuden kannalta.

Hänninen ja Mänty (2010) ovat tehneet pro gradu- tutkielman varhaiskasvattajien näkemyksistä kasvatuskumppanuudesta. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää päiväkodin varhaiskasvattajien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta omassa työssään. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin vanhempien ja varhaiskasvattajien yhteistyökäytäntöjä sekä kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutumista. Tutkimus toteutettiin laadullisena, ja aineistonkeruumenetelmänä käytettiin lomakekyselyä. Kyselyt jaettiin kuuteen eri päiväkotiin. Tulosten mukaan kasvatuskumppanuus on pääasiassa vanhempien ja varhaiskasvattajien yhteistyötä lapsen parhaaksi. Yhteistyössä korostuu vuorovaikutus sekä kunnioitus, luottamus ja tasavertaisuus molemminpuolisesti.

Kekkosen (2012) väitöskirjan tehtävänä oli kuvata, millaisia puhetapoja käyttäen varhaiskasvatuksen ammattilaiset rakentavat kasvatuskumppanuuden merkityksiä. Tutkimuksessa käsitellään sitä, minkälaisia vuorovaikutustapoja ja suhteita varhaiskasvattajat tuottavat kohdatessaan lapset ja heidän vanhempansa. Tavoitteena oli myös selventää sitä, mitkä varhaiskasvattajien ja vanhempien yhteistyötä koskevat tulkinnat voidaan tunnistaa kasvatuskumppanuudeksi. Tutkimustulosten perusteella varhaiskasvattajat eriyttävät kasvatuskumppanuuden muista sosiaalisista suhteista, kuten ystävyyssuhteesta sekä vertaissuhteesta. Kasvatuskumppanuus tulkitaan dialogiseksi, perhettä osallistavaksi yhteistyöksi. Perhe yhdessä varhaiskasvattajien kanssa neuvottelee perheen päivähoitoasioista ja lapsen varhaiskasvatustarpeista.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa käsitellään kokonaisvaltaisesti tutkimuksen toteutusta. Alkuun esitellään tutkimuksen tarkoitus, sekä siihen liittyvä tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset. Tämän jälkeen avataan valittua tutkimusmenetelmää. Seuraavaksi kerrotaan aineiston hankinnasta sekä aineiston analyysistä. Luvun lopussa käsitellään vielä tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta.

7.1 Tutkimuksen tarkoitus, tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää sitä, millaiseksi päiväkodin työntekijät kokevat lapsen tuonti-ja hakutilanteissa tapahtuvan kasvatuskumppanuuden merkityksen. Lisäksi tarkoituksena on selvittää kasvatuskumppanuuden tämänhetkistä toteutumista tuonti- ja hakutilanteissa, sekä mahdollisia kehittämisehdotuksia. Tutkimustehtävänä on siis selvittää, millaisia näkökulmia päiväkodin työntekijöillä on lapsen tuonti- ja hakutilanteissa tapahtuvalle kasvatuskumppanuudelle. Tutkimuskysymyksiä tutkimuksessa on kolme:

1. Mitä tuonti- ja hakutilanteissa tapahtuva kasvatuskumppanuus merkitsee työntekijöille?
2. Millä tavoin kasvatuskumppanuus toteutuu tällä hetkellä lapsen tuonti- ja hakutilanteissa?
3. Miten kasvatuskumppanuutta voitaisiin kehittää lapsen tuonti- ja hakutilanteissa?

7.2 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyössä käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää. Laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan kokonaista joukkoa erilaisia tulkinnallisia tutkimuskäytäntöjä, jotka toteutetaan luonnollisissa olosuhteissa. Laadullinen tutkimusmenetelmä sopii hyvin tilanteisiin, joissa tutkitaan yksityiskohtaisia asioita, eikä niinkään yleisluontoista jakaantumista. Keskeiset tutkimusmetodit laadullisessa menetelmässä ovat havainnoiminen, tekstianalyysi, haastattelu ja litterointi. (Metsämuuronen 2008, 9–14.)

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009, 161) mielestä kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Siihen sisältyy ajatus, että todellisuus on moninaista. Tutkimusta tehdessä on muistettava, että todellisuutta ei voi pirstoa mielivaltaisesti osiin. Eri tapahtumat muovaavat toinen toisiaan, ja niin onkin mahdollista löytää monen suuntaisia suhteita. Laadullisessa tutkimuksessa pyritäänkin tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti.

Tutkijalla on omat arvolähtökohtansa, joista hän ei voi irrottautua. Arvot muovaavat sitä, miten ymmärrämme ilmiöitä, joita tutkimme. Tutkimuksessa voimme saada tulokseksi vain ehdollisia selityksiä, jotka rajoittuvat johonkin paikkaan tai aikaan. Laadullisessa tutkimuksessa pyritäänkin ennemminkin löytämään tai paljastamaan tosiasioita kuin todentamaan jo olemassa olevia totuuksia. (Hirsjärvi ym. 2009, 161.)

Laadullisen tutkimuksen yhteen peruspiirteistä kuuluu, että tiedon keruussa suositaan ihmisten tuomaa tietoa. Tutkija luottaa ennemmin omiin havaintoihinsa ja keskusteluihin tutkimukseen osallistuvien kanssa kuin erilaisilla mittausvälineillä hankittuun tietoon. Perusteluna tälle on se, että ihminen on joustava sopeutumaan vaihteleviin tilanteisiin. (Hirsjärvi ym. 2009, 164.)

7.3 Aineiston hankinta

Ennen aineiston hankintaa mietin tarkkaan, minkä aineistonhankintamenetelmän valitsisin. Minulla oli kaksi vaihtoehtoa, joko haastattelisin, tai laatisin kyselylomakkeet. Lopulta päädyin kuitenkin haastatteluun. Projekityötä tehdessäni aineisto kerättiin kyselylomakkeella, ja aineisto jäi todella suppeaksi. Haastatteluilla halusin varmistaa, että aineistosta tulisi tarpeeksi laaja.

Tutkimus toteutettiin haastattelemalla neljää päiväkodin työntekijää, kahta lastentarhanopettajaa sekä kahta päivähoitajaa. Kaikki haastateltavat työskentelevät 1–6-vuotiaiden ryhmässä. Haastateltavat tiesivät jo hyvissä ajoin ennen haastattelua, mistä aiheesta heitä tultaisiin haastattelemaan. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina, ja haastattelut nauhoitettiin. Tutkimuksessa päädyttiin yksilöhaastatteluihin, sillä silloin haastateltavan ei tarvitse välittää muiden mielipiteistä, vaan hän saa rehellisesti kertoa omista kokemuksistaan. Lisäksi ajanpuutteen vuoksi ryhmähaastattelu olisi voinut olla vaikea toteuttaa päiväkodin arjessa. Haastattelut kestivät keskimäärin noin 20 minuuttia. Haastattelut halusin nauhoittaa sen vuoksi, että koen sen hankalaksi kirjoittaa muistiinpanoja haastattelun aikana. Nauhoituksen lisäksi päädyin kuitenkin myös kirjoittamaan muistiinpanoja, sillä halusin varmistaa että minulla olisi aineistoa, jos nauhoitus olisi epäonnistunut.

Laadullisessa tutkimuksessa haastattelun voi toteuttaa monin eri tavoin, kuten yksilöhaastatteluna, ryhmähaastatteluna tai lomakehaastatteluna. Haastattelu on aina ennalta suunniteltu, ja haastattelija ohjaa sitä. Haastattelu sopii tekniikaksi esimerkiksi silloin, kun halutaan tutkia intiimejä ja emotionaalisia asioita. Lisäksi haastattelua on hyvä käyttää silloin, kun halutaan kadon jäävän mahdollisimman pieneksi. Haastattelua kannattaa käyttää aina silloin, kun se on mielekäs tapa hankkia tietoa. Haastattelu voidaan toteuttaa strukturoituna, puolistrukturoituna tai avoimena. (Metsämuuronen 2008, 37–39.)

Haastattelun hyvänä puolena on joustavuus. Haastattelija voi tarvittaessa toistaa kysymyksen sekä oikaista väärinkäsityksiä. Kysymykset voidaan myös esittää siinä järjestyksessä kun on aiheellista. Haastattelussa on tärkeintä saada mahdollisimman paljon tietoa halutusta aiheesta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.)

Haastattelumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua, joka sisältää sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä. Teemahaastatteluun päädyin siksi, että minusta se on luonteva tapa jakaa haastattelu erilaisiin teemoihin, ja sitä kautta toteuttaa se. Teemat haastatteluun valittiin kolmen tutkimuskysymyksen pohjalta. Teemat olivat kasvatuskumppanuuden merkitys, toteutuminen ja kehittäminen lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Näille teemoille keksittiin haastattelukysymykset, jotka tukivat tutkimuskysymyksiä.(Liite 1). Haastattelujen jälkeen haastattelut litteroitiin.

Teemahaastattelussa edetään etukäteen valittujen teemojen ja tarkentavien kysymysten varassa. Teemahaastattelussa korostetaan ihmisten tulkintoja asioista ja heidän antamia merkityksiä asioille. Haastattelussa pyritään löytämään vastauksia tutkimustehtävän mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75.)

Tallennettu laadullinen aineisto on usein järkevää kirjoittaa puhtaasti sanasanaisesti. Tätä kutsutaan litteroinniksi. Litterointi voidaan tehdä koko kerätystä aineistosta, tai sitten valikoiden esimerkiksi eri teemojen mukaisesti. Aineiston litteroinnin tarkkuudesta ei ole olemassa yhdenlaista ohjetta.

Ennen litterointiin ryhtymistä olisi kuitenkin tiedettävä, millaista analyysiä aiotaan tehdä. (Hirsjärvi ym. 2009, 222.)

7.4 Aineiston analyysi

Aineiston analyysimenetelmänä tutkimuksessa käytettiin teemoittelua. Teemoittelu tuntui minusta luonnolliselta vaihtoehdolta, sillä jo aineiston keruussa tapahtuu teemoihin jakamista teemahaastattelun avulla. Tutkimustulokset analysoitiin luokittelemalla ne kolmeen eri teemaan, joita käytettiin myös haastattelussa. Käytännössä kolme teemaa kirjattiin ylös, ja haastattelun tulokset lokeroitiin oikean teeman alle. Näin tulosten analysointi tapahtui selkeästi ja johdonmukaisesti.

Laadullisen aineiston analyysin tarkoitus on luoda aineistoon selkeyttä, ja tätä kautta tuottaa uutta tietoa tutkittavasta asiasta. Analyysillä pyritään tiivistämään aineisto niin, ettei se kadota sen sisältämää tietoa. Tarkoituksena on luoda hajanaisesta aineistosta selkeää. (Eskola & Suoranta 2008, 137.)

Yksi tärkeimmistä analyysimenetelmistä on teemoittelu, jonka avulla aineistosta voi nostaa esiin tutkimusongelmaa valaisevia teemoja. Näin voidaan vertailla tiettyjen teemojen esiintymistä aineistossa. Tekstistä pyritään löytämään tutkimusongelman kannalta olennaiset aiheet sekä sen jälkeen erottelemaan ne. (Eskola & Suoranta 2008, 174.)

7.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen eettisen perustan muodostavat ihmisoikeudet. Tutkittavien suojaan kuuluu se, että tutkijan on selvitettävä osallistujille tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja mahdolliset riskit. Tutkimukseen osallistuvilla on vapaaehtoinen suostumus, heillä on oikeus kieltäytyä osallistumasta tai keskeyttää mukanaolonsa milloin tahansa. Tutkittavilla on jälkikäteen oikeus kieltää itseä koskevan aineiston käytön niin halutessaan. Tutkijan on myös tehtävä selväksi tutkittaville, mistä tutkimuksessa on kyse. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 131.)

Tuomi ja Sarajärvi (2009, 131) lisäävät, että tutkimustietojen on aina oltava luottamuksellisia, eikä tutkimuksen yhteydessä saatuja tietoa saa antaa ulkopuolisille. Tietoja ei myöskään saa käyttää muuhun kuin luvattuun tarkoitukseen. Tutkimukseen osallistuvien on jäätävä nimettömiksi. Tutkija ei saa missään nimessä vaarantaa tutkimuksen rehellisyyttä.

Hirsjärvi ynnä muut (2009, 25–26) painottavat, että epärehellisyyttä on vältettävä tutkimuksen jokaisessa vaiheessa. Ensinnäkin toisten tekstiä ei voi plagioida. Luvatonta lainaamista on sellainen toiminta, jossa jonkun toisen tekstiä esitetään omana tuotoksena. Jokaisella on itset tuottamaansa tekstiin oikeus, mikä merkitsee sitä, että tekstiä lainattaessa lainaus merkitään asianmukaisin lähdemerkinnöin.

Tutkimuksen tuloksia ei myöskään saa yleistää kritiikittömästi. Tuloksia ei saa millään tavalla kaunistella. Tutkimuksen raportoinnissa tulee olla tarkkana, jotta se ei olisi harhaanjohtavaa tai puutteellista. Kaikki tutkimuksessa käytetyt menetelmät on selostettava huolellisesti. On myös muistettava, että tutkimuksen puutteetkin tuodaan julki. (Hirsjärvi ym. 2009, 26.)

Tutkimuksen luotettavuudesta Tuomi ja Sarajärvi (2009, 140) ovat sitä mieltä, että laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista ei ole yksiselitteisiä ohjeita. He ovat kuitenkin laatineet listan, josta on apua arvioitaessa tutkimuksen luotettavuutta. Tutkijan on hyvä pohtia mielessään tutkimuksen kohdetta ja sen tarkoitusta, eli mitä ollaan tutkimassa ja miksi. Tutkijan sitoutuneisuus tutkimukseen on tärkeää.

Tutkimuksessa aineiston keruun toteutumisesta on hyvä selittää mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Tutkittavista on tärkeää selvittää, miten heihin on otettu yhteyttä, ja monta tutkittavia oli yhteensä. Tutkittavien henkilöllisyys ei missään nimessä saa paljastua. Myös tutkijan ja tukittavan suhteesta voi kertoa jotain, esimerkiksi miten haastattelutilanteet sujuivat. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140–141.)

Aineiston analyysi kannattaa kertoa selkeästi ja yksityiskohtaisesti. Tutkimustulokset tulevat selkeämmiksi, kun tekemiset kerrotaan tarkkaan. Tutkijan tulee siis antaa riittävästi tietoa lukijoille siitä, miten tutkimus on tehty, jotta he voivat itse arvioida tutkimuksen tuloksia. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 141.)

Opinnäytetyöprosessin aikana olen mielestäni toiminut eettisesti. Ennen haastattelujen toteuttamista kerroin kaikille haastateltaville, mistä tutkimuksessani oikein on kyse. Tällä tavoin he pystyivät valmistautumaan tulevaan haastatteluun. Ketään haastateltavista ei myöskään pakotettu mukaan, vaan kaikki osallistuivat vapaaehtoisesti. Haastattelusta saatua aineistoa ei ole levitetty mihinkään, ja sitä on ainoastaan käytetty hyväksi tutkimuksessani. En ole siis vaarantanut missään vaiheessa tutkimukseni rehellisyyttä. Tutkimukseni luotettavuudesta kertoo se, että olen kertonut mahdollisimman yksityiskohtaisesti tutkimukseni toteuttamisesta, eli aineiston keruusta sekä aineiston analyysivaiheesta. Tutkimusta tehdessä pidin huolen myös siitä, että haastateltujen anonymiteetti säilyi.

8 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä osiossa avaan haastatteluissa syntyneitä tuloksia. Tulokset on jaettu kolmeen eri teemaan ja omiin kappaleisiin, jotta ne olisivat selkeitä. Lisäksi olen ottanut mukaan muutamia työntekijöiden kommentteja elävöittämään tekstiä.

8.1 Kasvatuskumppanuuden merkitys työntekijöille

Haastattelun alussa haastateltavilta kysyttiin, mitä kasvatuskumppanuus heille tarkoittaa, ja mitä se heille merkitsee. Kaikki kertoivat, että kasvatuskumppanuus on yhteistyötä lasten vanhempien kanssa. Kasvatuskump-

panuutta toteutetaan lapsen edun vuoksi. Kasvattajien on tärkeää yhdessä vanhempien kanssa luoda yhteisiä tavoitteita, jotka tukevat lapsen kasvua ja kehitystä. Osa vastanneista kertoi, että vanhempien kanssa on hyvä olla samanlaiset toimintamallit ja pelisäännöt lapsen kasvattamisessa. Näin yhteistyö sujuisi mutkattomammin.

> Kasvatuskumppanuus on sitä yhteen hiileen puhaltamista sen lapsen eduksi. Sitä et me yhdessä sovitaan asioista kodin ja vanhempien kanssa siitä että kuinka me sen lapsen kanssa toimitaan niin et yhteiset tavoitteet tukis kaiken parhaiten lapsen kasvua ja kehitystä

Osa haastateltavista kertoi myös, kuinka tärkeää on vanhemman aito kuuntelu. Se ei ole tärkeintä, että työntekijä tuo liikaa asiantuntijuuttaan esille, vaan se että kuunnellaan vanhempien näkemyksiä asioihin. He myös muistuttivat siitä, että vanhempi on aina lapsensa paras asiantuntija.

Seuraavaksi keskusteltiin kasvatuskumppanuuden hyödyistä työntekijälle. Kaikki haastateltavista mainitsivat toimivan kasvatuskumppanuuden hyödyksi sen, että lasta ja hänen perhettään oppii tuntemaan paremmin. Kaikki mitä tiedetään myös päiväkotielämän ulkopuolelta lapsesta, tukee lapsen kasvua ja kehitystä myös päiväkodissa. Näin työntekijöidenkin on helpompi suunnitella yksilöllistä kasvatusta ja opetusta, kun tunnistetaan kunkin lapsen ja perheen tarpeet. Lapselle voidaan tarjota turvallinen ja auttava ilmapiiri, kun hänestä tiedetään tarpeeksi. Eräs haastateltavista mainitsikin, että hyvä kasvatuskumppanuus on kuin lapsen käyttöohje.

> Siitä on se hyöty että pystytään suunnittelemaan työtä ja sitten sitä lapsen kasvatusta, ohjausta ja opetusta yksilöllisesti, kun me tiedetään sen lapsen elämästä ja lapsen tavasta toimia

Seuraavaksi keskityttiin erityisesti lapsen tuonti- ja hakutilanteissa tapahtuvaan kasvatuskumppanuuteen. Keskustelimme siis näiden hetkien merkityksestä. Kaikki haastateltavat ajattelivat, että tuonti- ja hakutilanteet ovat suuri osa kasvatuskumppanuutta. Nämä päivittäiset tilanteet luovat kasvatuskumppanuudelle pohjan, josta suhdetta lähdetään rakentamaan yhdessä vanhempien kanssa. Osa vastaajista oli sitä mieltä, että päivittäiset kohtaamiset vanhempien kanssa kehittävät yhteistyötä, ja lisäävät luottamusta osapuolten välillä. Yhteyden syntyminen vanhempiin vie aina oman aikansa.

> Sillä on iso vaikutus koska se päivittäin tapahtuva yhteistyö niin se on kaiken pohja

Haastateltavien mielestä juuri kasvatuskumpanuussuhteen aloitus on tärkeää, se miten ottaa uuden perheen vastaan. Osa haastateltavista ajatteli, että välillä on myös tärkeää puhua muistakin asioista kun vaan lapsesta. Moni vanhempi saattaa puhua myös omista huolistaan, jolloin työntekijän tehtävänä on kuunnella. Lisäksi huumori on tärkeä muistaa; se rentouttaa sekä vanhempia että työntekijöitä. Kun kumppanuussuhde on tarpeeksi

vankalla pohjalla, niin on myös helpompaa keskustella vanhempien kanssa niistä hankalimmistakin asioista. Tällä tavalla vanhempien on myös helpompi kertoa ongelmistaan, kun luottamuksellinen suhde on syntynyt työntekijöihin. Eräs työntekijä vielä muistutti, että vanhempien kanssa keskustellessa ei oltaisi niinkään asiantuntijaroolissa, vaan keskusteltaisiin ihminen ihmiselle.

8.2 Kasvatuskumppanuuden toteutuminen työntekijöiden työssä

Seuraavana teemana haastattelussa oli kasvatuskumppanuuden tämän hetkinen toteutuminen haastateltavien työssä. Kaikki haastateltavista kokivat, että kasvatuskumppanuus toteutuu heidän työssään todella hyvin lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Syyksi tälle he mainitsivat hyvän työyhteisön, jossa kaikki yhteisön jäsenet pitävät kasvatuskumppanuutta tärkeänä osana työtä. Osa haastateltavista oli sitä mieltä, että tämän hetkiset työkaverit ovat niin puheliaita ja sosiaalisia, että heidän on helppo luoda suhteet vanhempiin. Yksi syy toimivalle kasvatuskumppanuudelle oli myös se, että osan kanssa perheistä on tehty jo monta vuotta yhteistyötä, jolloin ollaan tultu tutuiksi perheen kanssa todella hyvin. Yksi haastateltavista kertoi, että vanhempien kanssa keskustellessa hän aina miettii sitä, mitä asioita hän itse vanhempana arvostaisi ja haluaisi kuulla omasta lapsesta. Sitä hän sitten peilaa omaan työskentelyynsä.

Seuraavaksi keskustelimme kasvatuskumppanuuden haasteista ja onnistumisista. Onnistumisen kokemuksia työntekijöillä oli monenlaisia. Yksi haastateltavista kertoi, kuinka tärkeää on se, että aremmatkin vanhemmat rohkaistuvat juttelemaan oma-aloitteisesti työntekijöiden kanssa. Tämä oli tuonut haastateltavalle hyvän mielen, kun voidaan saavuttaa vanhempien luottamus. Luottamus näkyy myös tilanteissa, joissa vanhemmat tuovat hymy huulilla lapsen hoitoon, eikä heidän tarvitse murehtia lapsen hoitopäivästä.

Onnistunutta kasvatuskumppanuutta on myös tunteiden jakaminen yhdessä vanhempien kanssa, olivat ne sitten ilon tai surun tunteita. Eräs haastateltava kertoi, kuinka tärkeää hänelle on että voidaan nauraa yhdessä vanhempien kanssa lasten hassuille kommelluksille. Toinen haastateltava taas kertoi, että onnistumisen hetkiä voi kokea myös tilanteissa, joissa vanhemmat turvautuvat työntekijän keskusteluapuun hankalissa ja ikävissä asioissa. Tällaisissa tilanteissa voi myös huomata toimivan luottamussuhteen molemmin puolin. Lisäksi kaikki haastateltavat mainitsivat onnistumisen hetkeksi sen, kun vanhemmat antavat positiivista palautetta työntekijöille. Siitä työntekijät voivat päätellä, että he tekevät työtään oikein.

> Ehkä isoimmat onnistumisen kokemukset on itellä semmosia että kun on selvästi perheessä tilanteita, ja sitten se että sä kuuntelet ja ajattelet ääneen kaksin sen ihmisen kans

Kasvatuskumppanuuden toteutumisessa on myös erilaisia haasteita. Eräs haastateltava mainitsi haasteeksi sen, että millaisista henkilöistä työryhmä koostuu. Jos esimerkiksi yksi ryhmän jäsenistä kokee kasvatuskumppanuuden turhaksi, niin se vaikuttaa koko ryhmään ja sen toimivuuteen. Tä-

mä voi tuoda myös ongelmatilanteita työntekijöiden ja vanhempien välillä, jos kaikki eivät miellä sitä yhtä tärkeäksi.

Myös erilaiset ongelmat vanhempien kanssa saattavat tuottaa haasteita. Yksi haastateltavista mainitsi haasteeksi sen, että joidenkin vanhempien kanssa on hankalaa luoda keskusteluyhteyttä. Tämä voi johtua monestakin eri asiasta, kuten vanhempien jatkuvasta kiireestä, jolloin heillä ei ole aikaa jäädä vaihtamaan kuulumisia. Lisäksi täysin erilaiset näkemykset asioista saattavat vaikeuttaa kasvatuskumppanuuden toteutumista.

> No haasteita on ehkä ne semmoset et vanhemman kans on vaikee luoda sitä keskusteluyhteyttä vaikka sä kuinka kertosit lapsesta että mitä se on tehny. Se jos se vanhempi ei pätkääkään koe tai jaa sitä ilon tunnetta

8.3 Kasvatuskumppanuuden kehittäminen tuonti- ja hakutilanteissa

Lopuksi työntekijöiden kanssa keskusteltiin kasvatuskumppanuuden mahdollisista kehityksen paikoista. Haastatteluissa kävi ilmi, että usein aika on hieman tiukilla tuonti- ja hakutilanteissa. Vanhemmilla on usein kiire jo seuraavaan paikkaan lasta tuodessa ja hakiessa. Myös työntekijöiden puute aiheuttaa sen, että keskustelulle vanhempien kanssa jää hyvin vähän aikaa. Eräs haastateltavista ehdottikin, että huomioitaisiin työvuorollisesti mahdollisuus keskustelulle vanhempien kanssa. Käytännössä siis laitettaisiin enemmän työntekijöitä esimerkiksi aamu- tai iltapäivälle, jotta saataisiin helpommin irrotettua työntekijöitä juttelemaan vanhempien kanssa.

> parashan olis se että olis kunnolla aikaa jutella sen vanhemman kanssa mut useesti ne tulee niin et haen lapsen, kerro nopeesti asias, se oli siinä

Osa haastateltavista oli sitä mieltä, että myös vanhempien kohtaamisessa olisi kehitettävää. Tärkeää olisi rauhoittaa tilanne niin, että työntekijällä on mahdollisuus olla aidosti läsnä tilanteessa. Vanhempien aito kohtaaminen on tärkeää. Kohtaamiseksi ei riitä vaan se, että tervehditään toiselta puolen huonetta, vaan tilanteeseen on aina mentävä erikseen keskittyen juuri siihen hetkeen.

Yksi työntekijöistä toi esille teknologiaan liittyvän idean. Hän haaveili yksinkertaisesta tablet- tietokoneohjelmasta, jonka avulla dokumentoitaisiin hoitolasten päivään liittyvät asiat. Ohjelmassa olisi tiedot jokaisesta lapsesta, ja sinne voitaisiin helposti kirjata lapsen päivään liittyviä asioita. Vanhemman hakiessa lasta työntekijän olisi helppoa kertoa lapsen päivästä ohjelman avulla.

Parin haastateltavan kanssa keskustelimme siitä, kuinka heidän mielestään käsite kasvatuskumppanuus on liian monimutkainen ja vaikea ymmärtää. Kyse on kuitenkin hyvin yksinkertaisesta ja selkeästä asiasta, johon on kehitetty vaikeasti ymmärrettävä termi. Etenkin vanhemmille se saattaa olla vaikea ymmärtää, jos sitä ei heille paremmin avata.

Se on semmonen hirviösana mitä vanhemmat kalskahtaa että mitä se tarkottaa. Ajatellaan kuitenkin miten yksinkertanen asia se on.

8.4 Johtopäätökset

Haastatteluiden perusteella voidaan todeta, että lapsen tuonti- ja hakutilanteilla on suuri merkitys koko kasvatuskumppanuuden toimivuuden kannalta. Päivittäin tapahtuvilla kohtaamisilla luodaan pohja vanhempien ja työntekijöiden väliselle yhteistyölle, jossa keskinäinen luottamus lisääntyy jatkuvasti. Kasvatuskumppanuuden toimimista helpottaa vanhempien ja päiväkodin yhteiset toimintamallit ja pelisäännöt. Vanhempien kanssa toimiessa on myös hyvä muistaa se, että vanhempi on aina lapsensa paras asiantuntija. Kasvatuskumppanuutta toteutetaan lapsen edun ja hyvän vuoksi.

Kasvatuskumppanuus lähtee aina lapsen tarpeista. Tällöin varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa lapsen edun ja oikeuksien toteuttaminen. Vanhempien ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden tiedot ja kokemukset yhdistyvät kasvatuskumppanuudessa. Näiden tahojen yhteiset tiedot lapsesta luovat parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnin takaamiselle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.)

Kasvatuskumppanuuden avulla perhe ja lapsi opitaan tuntemaan paremmin. Näin lapselle voidaan tarjota yksilöllistä ja hänen tasonsa huomioon ottavaa kasvatusta ja opetusta. Tulosten perusteella voidaan myös todeta, että juuri kasvatuskumppanuussuhteen aloittaminen on tärkeää. Se miten perhe otetaan vastaan hoitosuhteen alussa, vaikuttaa merkittävästi suhteen rakentumiseen. Työntekijän ja vanhemman vuorovaikutustilanteissa voidaan keskustella muistakin asioista kun vaan lapseen liittyvistä asioista. Kun suhde vanhempiin on vankalla ja luottavaisella pohjalla, on myös ikävimmistäkin asioista helpompi keskustella. Toimivan keskusteluyhteyden lisäksi tärkeää on vastavuoroinen kuuntelu.

Jo aiemmin tutkimuksessa mainittiin kuuntelun tärkeys vuorovaikutuksessa. Siitä kerrottiin, kuinka positiivinen ilmapiiri on tärkeä kuuntelun kannalta. Kuuntelutilanteen tulee olla myös turvallinen vuorovaikutukseen osallistuville. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32). Sama asia nousi esiin myös aineistosta. Aluksi tärkeää on luoda positiivinen ilmapiiri työntekijöiden ja vanhempien välille esimerkiksi huumorin kautta, jonka jälkeen voidaan helpommin keskustella myös vakavammistakin asioista.

Päivähoitosuhteen aloittamisella voidaan vahvistaa myös vanhempien osallisuutta. Päivähoidon aloituskeskusteluissa vanhemmat antavat työntekijöille tietoa lapsesta. Vanhemmille on erittäin arvokasta, kun työntekijät ovat kiinnostuneita heidän ajatuksistaan, odotuksistaan sekä peloistaan päivähoidosta. Vanhempien omaa lasta koskevan tiedon tunnistaminen luo heille edellytyksiä myös päivähoidon suunnitteluun. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26.)

Päivähoidon aloittamistilanteessa Bronfenbrennerin ekologinen teoria nousee esiin käytännössä. Lapsen aloittaessa päivähoidon muodostuu mesosysteemi., kun lapselle tärkeät mikrosysteemit, eli lapsen koti ja päiväkoti yhdistyvät. Kasvatuskumppanuus on tärkeää juurikin siirtymävaiheissa, koska se auttaa lasta siirtymätilanteissa aikuisten tukiessa toinen toistaan. (Iso-Kuusela 2008.)

Haastatteluiden perusteella kasvatuskumppanuus lapsen tuonti- ja hakutilanteissa sujui hyvin. Työyhteisössä pidettiin kasvatuskumppanuutta olennaisena osana hyvää varhaiskasvatusta. Myös perheiden ja työntekijöiden pitkä yhdessä kulkema matka oli peruste toimivalle kasvatuskumppanuudelle.

Työntekijät arvostavat niitä hetkiä, kun luottamussuhde vanhempiin on kasvanut niin suureksi, että aremmatkin vanhemmat juttelevat oma aloitteisesti työntekijöille. Työntekijät pitävät tärkeänä myös sitä, että osa vanhemmista pystyy turvautumaan työntekijöihin hankalissa tilanteissa. Kuitenkin myös ne positiiviset hetket ovat tärkeitä, jolloin jaetaan ilo yhdessä vanhempien kanssa.

Kuten luvussa jo aikaisemmin mainittiin, luottamuksen rakentuminen vie aina oman aikansa. Luottamus rakentuu siitä, että kuuleminen ja kunnioitus on vastavuoroista työntekijän ja vanhempien välillä. Päivittäiset vuorovaikutustilanteet luovat perustan luottamukselle. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.)

Kaskela ja Kekkonen (2006, 21) toteavat vielä teoksessaan, että kasvatuskumppanuudessa tavoitteena on luoda riittävä luottamus työntekijöiden ja vanhempien välille. Luottamuksen rakentumista tarvitaan jokapäiväisiin kasvatuskeskusteluihin. Kuitenkin erityisesti luottamuksen rakentumista tarvitaan hankaliin ja ristiriitaisiin tilanteisiin.

Tulosten perusteella työryhmän erimielisyydet kasvatuskumppanuuden tärkeydestä saattavat ennen pitkää aiheuttaa ongelmatilanteita työntekijöiden ja vanhempien välillä. Vanhempien kanssa ongelmatilanteita aiheuttavat erilaiset näkemykset lapsen kasvatuksesta sekä vanhempien jatkuva kiire. Lisäksi keskusteluyhteyden puuttuminen vanhemman kanssa hankaloittaa keskustelutilanteita.

Tulosten perusteella lapsen tuonti ja hakutilanteissa olisi myös joitakin kehittämisen alueita. Usein ajan puute sekä työntekijöiden että vanhempien puolelta hankaloitti kasvatuskumppanuuden toteutumista. Yksi ratkaisu ongelmaan olisi huomioida työvuorollisesti keskustelutilanteet vanhempien kanssa. Toisin sanoen työntekijöitä olisi eniten silloin kun vanhemmat joko hakevat tai tuovat lapsensa.

Tulosten perusteella työntekijöiden tavassa kohdata vanhemmat saattaa olla kehitettävää. Työntekijöiden olisi tärkeää muistaa kuinka merkityksellinen aito kohtaaminen on vanhemmalle. Vanhemman tuodessa ja hakiessa lapsen työntekijän on aina mentävä erikseen tilanteeseen, ja oltava aidosti läsnä.

Haastatteluiden perusteella teknologiaa toivottaisiin lisää päivähoitoon. Teknologia saattaisi jopa kehittää kasvatuskumppanuutta, kun voitaisiin dokumentoida erilaisia asioita lapsesta ja näyttää ne välittömästi vanhemmille. Tämän tulisi kuitenkin olla mahdollisimman helppokäyttöistä, eikä se saisi viedä työntekijöiltä enemmän aikaa kuin mitä nykyään menee lapsen tiedoista kirjaamiseen.

Käsitettä kasvatuskumppanuus pidettiin monimutkaisena ja hankalana ymmärtää. Kuitenkin sanan merkitys on melko yksinkertainen. Työntekijät tietävät sen merkityksen, mutta vanhemmille se voi olla hankala ymmärtää. Siksi yksi kehittämisen paikka voisikin olla kasvatuskumppanuussanassa.

Kalliala (2012) onkin sitä mieltä, että kasvatuskumppanuus on harhaanjohtava käsite. Kumppanuutta pidetään vuorovaikutussuhteena, joka syntyy vapaaehtoisuudesta, ja jossa kumppanit ovat tasavertaisia. Kasvatuskumppanuus korostaa tasavertaisuutta yhteistyössä, jotta lapsen etu toteutuisi. Kallialan mielestä tasavertaisuus ei ole saavutettavissa, eikä sitä tarvitse tavoitella. Kumppanuus – käsitteellä pyritään unohtamaan vallitsevat valtasuhteet. (Häkkä, Kuokkanen & Virolainen 2014, 40–41.)

Kalliala (2012) jatkaa, että varhaiskasvatuksen työntekijät käyttävät oman alansa asiantuntijoina valtaa vuorovaikutustilanteissa vanhempien kanssa. Työntekijöillä on kasvatusalan ammattilaisina tieto lapsen kasvusta ja kehityksestä. Asiantuntijatiedolla on aina ollut vahva asema sosiaali-ja terveysalalla. Tämä on tosiasia, jota ei Kallialan mukaan tarvitse mitenkään peitellä. Enemmänkin pitäisi vahvistaa, että valtaa käytetään lasten parhaaksi, eikä heitä vastaan. Tasavertaisen kasvatuskumppanuuden sijaan pitäisi puhua yhteistyöstä ja tavoitella työntekijän ja vanhemman välistä luottamusta ja kunnioittavaa suhtautumista. Lähtökohtana on kuitenkin vanhempien ja työntekijöiden yhteistyö, jossa toimitaan lapsen parhaaksi. (Häkkä, Kuokkanen & Virolainen 2014, 40–41.)

9 POHDINTA

Tämän luvun tarkoituksena on pohtia opinnäytetyötä eri näkökulmista. Aluksi pohdin tuloksista syntyneitä ajatuksia. Sen jälkeen pohdin ja arvioin koko opinnäytetyöprosessia.

9.1 Tulosten pohdinta

Ensimmäisenä tuloksia lukiessa tulee mieleeni se, kuinka hyvin haastatteluun osallistuneet työntekijät ovat toteuttaneet kasvatuskumppanuutta. Kaikki heistä suhtautuvat kasvatuskumppanuuteen hyvin myönteisesti, ja pitävät sitä tärkeänä osana varhaiskasvatusta. He selvästi ymmärtävät kasvatuskumppanuuden merkityksen.

Erityisesti minua ilahdutti se, kuinka moni heistä nosti esille kuuntelun tärkeyden. Vaikka työntekijät ovatkin ammattilaisen roolissa, on vanhem-

pien kuuntelu arvokasta. Vanhemmat ovat kuitenkin aina oman lapsensa asiantuntijoita. Vanhempienkin kannalta on hienoa, että päiväkodin työntekijät asettuvat kuuntelijan rooliin. Tämä lisää varmasti heidän välistä luottamusta.

Opinnäytetyössäni painotin kasvatuskumppanuuteen, joka tapahtuu lapsen tuonti-ja hakutilanteissa. Minusta oli hienoa huomata, että kaikkien mielestä lapsen tuonti-ja hakutilanteet ovat suuri osa kasvatuskumppanuutta, ja ne luovat pohjan vanhempien ja työntekijöiden väliselle yhteistyölle. Olen myös samaa mieltä siitä haastateltavien kanssa siitä, että lapsen hoitosuhteen aloittaminen on kasvatuskumppanuuden kannalta erityisen tärkeää. Jos ensikontakti perheen ja päiväkodin työntekijöiden välillä on onnistunut, yhteistyösuhdetta on helpompi lähteä tulevaisuudessa syventämään.

Haastatteluissa ilmi tulleet kasvatuskumppanuuden toteutumisen haasteet olivat sellaisia, joita olin osannut odottaa mainittavan. Etenkin vanhempien kiireeseen olen ehtinyt itsekin törmätä. Kaikilla vanhemmilla ei aina ole aikaa jäädä juttelemaan työntekijän kanssa lapsen hoitopäivästä. Tämän jatkuessa toistuvasti kasvatuskumppanuussuhde saattaa alkaa kärsiä, jos yhteistä aikaa keskustelulle ei löydy.

Kiire saattaa näkyä myös päiväkodin työntekijöiden keskuudessa, kuten haastateltavat mainitsivatkin. Välillä saattaa olla hankala irrottaa yhtä työntekijää rauhassa keskustelemaan vanhempien kanssa. Haastatteluissa nousikin esille minusta hyvä kehitysehdotus, jossa työvuorollisesti huomioitaisiin se, että yksi työntekijä voitaisiin irrottaa keskustelemaan vanhempien kanssa. Tämäkään ei tietysti ole aina mahdollista, mutta tilanteen salliessa tällaista voisi kokeilla.

Haastatteluissa nousi esille asia, joka on minuakin pohdituttanut jo ennen tämän opinnäytetyön tekoa. Kasvatuskumppanuus–käsite on minusta aina ollut hieman hankala, eikä sen merkitys pelkkänä sanana avaudu kovin hyvin. Kuitenkin käsitteen merkitys itsessään on hyvin yksinkertainen. Etenkin vanhemmille se saattaa olla hyvin vaikea sisäistää, jos sitä ei heille sen paremmin avata. Siksi olenkin sitä mieltä, että kasvatuskumppanuus- käsitteestä voisi tehdä tutkimuksen, jossa selvitettäisiin paremmin, onko kasvatuskumppanuus- termi koettu hankalaksi jossain muissakin varhaiskasvatusyhteisöissä.

9.2 Opinnäytetyöprosessin pohdinta

Koko opinnäytetyöprosessini on kestänyt hieman yli puoli vuotta. Teoriaosuutta aloin hahmotella jo maaliskuun aikana samalla suorittaen syventävää harjoittelua päiväkodissa. Olin suunnitellut kesäni niin, että pääasiallisesti keskityn opinnäytetyön tekemiseen. Alun perin ajattelin, että olisin ehtinyt saamaan opinnäytetyön mahdollisimman valmiiksi jo kesällä. Aika kuitenkin kului yllättävän nopeasti, ja pian huomasin että opinnäytetyön viimeistely siirtyy myöhemmäksi syksylle. Tämä ei kuitenkaan ole haitannut minua mitenkään. Päinvastoin olen saanut rauhassa hioa tekstiäni.

Olen iloinen siitä, että olen voinut tehdä opinnäytetyötäni omassa tahdissani. Harvoin minulle on syntynyt kiireen tunnetta opinnäytetyötä tehdessäni. Minulle on ollut tärkeää, että olen saanut keskittää ajatukseni ainoastaan opinnäytetyön tekemiseen. Sen takia hoidin kaikki aikaisemmat koulutehtävät pois alta, jotta voisin keskittyä täysipainoisesti opinnäytetyöprosessiin.

Jo opinnäytetyöprosessin alussa olin melko varma siitä, että haluan tehdä opinnäytetyöni yksin. Tämä johtui siitä, että käyn eri paikkakunnalta Hämeenlinnassa. Siksi ajattelin, että opinnäytetyön tekeminen olisi voinut olla haasteellista jatkuvan matkustelun vuoksi. Yksin työtä tehdessä on ollut myös se etu, että olen saanut edetä omassa tahdissani. Välillä opinnäytetyötä tehdessäni olisin kuitenkin kaivannut jonkun toisen ihmisen mielipiteitä, ja tekemään päätöksiä kanssani. Kaiken kaikkiaan olen kuitenkin tyytyväinen päätökseeni, että toteutin opinnäytetyön yksin.

Olen saanut uutta tietoa ja oppinut kaikenlaista opinnäytetyöprosessin aikana. Ensinnäkin kasvatuskumppanuus on tullut minulle erittäin tutuksi, ja olen saanut aiheeseen uusia näkökulmia teorian ja haastattelujen kautta. Haastattelujen pitäminen oli minulle ennestään melko vierasta. Haastattelutilaisuudet jännittivät minua melko paljon, mutta selvisin niistä kunnialla. Yksi asia jonka olisin voinut tehdä toisin, on opinnäytetyön tekemisen aikatauluttaminen. Opinnäytetyön kirjoittamista olisi varmasti helpottanut se, että olisin merkannut itselleni kalenteriin, milloin mitäkin osiota kirjoitan. Näin minun olisi ollut helpompi pysyä aikataulussa, ja mahdollisesti saada työni valmiiksi aikaisemmin.

Tavoitteena minulla on opinnäytetyössäni ollut, että se olisi hyödyllinen tutkimus työelämää varten. Uskon, että työyhteisö saa paljon arvokasta tietoa opinnäytetyöstäni. Toivon, että he voivat vastaisuudessa myös hyötyä tekemästäni tutkimuksesta. Onhan tekemäni työ kuitenkin hyvin ajankohtainen, koska se käsittelee kasvatuskumppanuutta sellaisesta näkökulmasta, josta ei tietääkseni tutkimusta ole aikaisemmin tehty. Olen itsestäni hyvin ylpeä, koska olen jaksanut tehdä näin suuren prosessin valmiiksi menettämättä mielenkiintoa sitä kohtaan missään vaiheessa. Omasta mielestäni olen suorittanut koko opinnäytetyöprosessin tunnollisesti loppuun.

LÄHTEET

Alasuutari, M. 2004. Kuka lasta kasvattaa? Helsinki: Gaudeamus Kirja/ Oy Yliopistokustannus.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. Tutki ja kirjoita. 2009. Helsinki: Tammi.

Häkkä, M., Kuokkanen, H. & Virolainen, A. (toim.) 2014. Lapsen parhaaksi – Lähihoitaja varhaiskasvattajana. Helsinki: Edita.

Hänninen, V. & Mänty, A. 2010. Kohti kasvatuskumppanuutta: päiväkodissa työskentelevien varhaiskasvattajien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta. Kasvatustieteiden tiedekunta. Lapin yliopisto. Pro Gradu – tutkielma. Viitattu 12.9.2014. https://www.doria.fi/handle/10024/66659

Iso-Kuusela, M. 2008. Vanhempien ja päiväkodin ammattilaisten välinen yhteistyö – yhteen hiileen puhaltamista vai vain kaunis ajatus? Jyväskylän yliopisto. Varhaiskasvatuksen yksikkö. Kasvatustieteenlaitos. Pro gradu - tutkielma. Viitattu 12.9.2014. https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/19422/URN_NBN_fi_jyu-200812206014.pdf?sequen

Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. & Rasku-Puttonen, H. (toim.) 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Karila, K., Kinos, J. & Virtanen, J. 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS- kustannus.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta- opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes.

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena – Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. Kasvatustieteet. Tampereen yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 20.9.2014. http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7ca705d5-e5be-415f-b70b-4b862c8e707f

Kiesiläinen, L. 1998. Vuorovaikutusvastuu. Helsinki: Arator.

Laki lasten päivähoidosta 18.5.1990/451.

Lankila, H. 2012. Kasvatuskumppanuus päivähoidossa työntekijän näkökulmasta. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 24.5.2014. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/50648/Lankila%20Hanna-Mari.pdf?sequence=1

Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: International Methelp Ky.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Stakes. Viitattu 10.5.2014. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1

Viita, M. 2013. Kasvatuskumppanuuden merkitys vaasalaisissa päiväkodeissa: kokemuksia päiväkodin henkilökunnan näkökulmasta. Vaasan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 24.5.2014. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/63084/Viita_Miia.pdf?sequence=1

Österlund, M. 2013. Kasvatuskumppanuus varhaiskasvattajan näkökulmasta. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Lapin ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 24.5.2014. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/58303/osterlund_marika.pdf?sequence=1

Liite 1

HAASTATTELUKYSYMYKSET

1. Miten ymmärrät käsitteen kasvatuskumppanuus?
2. Mitä hyötyä siitä on päiväkodin työntekijälle?
3. Millainen merkitys on lapsen tuonti- ja hakutilanteissa tapahtuvalla kasvatuskumppanuudella?
4. Millä tavoin kasvatuskumppanuus toteutuu tällä hetkellä lapsen tuonti- ja hakutilanteissa omassa työssäsi?
5. Millaisia onnistumisia olet kohdannut kasvatuskumppanuuden toteutumisessa?
6. Millaisia haasteita olet kohdannut kasvatuskumppanuuden toteutumisessa?
7. Miten kasvatuskumppanuutta voitaisiin mielestäsi kehittää lapsen tuonti- ja hakutilanteissa?